

Toiminnan ja talouden raportti vuodelta 2025

Ympäristöpalvelut

Vastuullinen viranhaltija: ympäristöjohtaja

Toiminnan kuvaus:

Haapajärven kaupungin ympäristöpalvelut on vastannut 1.10.2023 alkaen ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehtävistä Haapajärven, Reisjärven ja Kärsämäen alueella sekä ympäristöterveydenhuollon (ympäristöterveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) tehtävistä Haapajärven, Pyhäjärven, Reisjärven ja Kärsämäen alueella. Haapajärven kaupunki toimii kyseisen yhteistoiminta-alueen vastuukuntana.

Ympäristöpalveluissa on työskennellyt yhteensä 17 henkilöä, joista 16 on viranhaltijoita. Sijaisia on palkattu vuosilomien, osa-aikaisuuksien ja perhevapaiden takia tai avoimen viran hoitajiksi. Viranhaltijat toimivat itsenäisessä asemassa oman vastuualueensa asiantuntijatehtävissä. Pyhäjärven kaupungin kanssa on solmittu yhteistoimintasopimus ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan tehtävien järjestämiseksi. Pyhäjärven rakennustarkastajan työpanosta ostetaan 1 päivä viikossa Kärsämäen tehtävien hoitamiseen. Ympäristönsuojelussa Haapajärvi on ostanut Pyhäjärveltä 1 päivän viikossa Kärsämäen ja maa-ainesvalvonnan tehtävien hoitamiseen. Ympäristöterveydenhuollon toiminnasta Haapajärvi, Kärsämäki, Pyhäjärvi ja Reisjärvi ovat tehneet yhteistyösopimuksen.

Rakennusvalvonnassa tulot ja menot on kohdistettu yhteistoimintasopimuksen mukaisesti suoraan ao. kuntaan. Rakennusvalvonnan yleisten kulujen osalta on käytetty jakoperusteena budjetoituvaiheessa tarkistettuja kuntien asukaslukuja ja suoritelukumääriä. Ympäristönsuojelun ja ympäristöterveysvalvonnan tulot ja menot on jaettu kunnille asukaslukujen ja valvontakohteiden lukumäärien perusteella. Yhteisvastaanoton tulot ja menot kohdistetaan kuntiin kunnittaisten käyntimäärien mukaan. Pyhäjärven ja Kärsämäen eläinlääkärtilojen kuluista vastaa ao. kunta.

Ympäristöpalvelujen toimintaa ohjaavat toimialaan liittyvät alueelliset ja valtakunnalliset suunnitelmat. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisesta on raportoitava Ruokavirastolle ja Lupa- ja valvontavirastolle.

Toimielin: Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta vastaa laissa kunnan tehtäväksi säädettyjen ympäristönsuojelun, ympäristöterveydenhuollon ja rakennusvalvonnan viranomaispalvelujen tuottamisesta ja järjestämisestä. Ympäristölautakunnassa on kaksi jäsentä jokaisesta jäsenkunnasta. Pyhäjärven jäsenet osallistuvat ympäristölautakunnan kokouksissa pelkästään ympäristöterveydenhuollon asioiden päätöksentekoon. Ympäristöjohtaja toimii esittelijänä ympäristölautakunnassa.

Tavoitteet ja toimenpiteet: Ympäristöpalveluiden päämääränä on kestävän kehityksen ja yleisen edun mukaisen turvallisen, terveellisen ja viihtyisän asuin-, elin- ja toimintaympäristön sekä hyöty- ja kotieläinten hyvinvoinnin turvaaminen. Nämä hyvinvointiin ja terveyteen liittyvät tavoitteet on kirjattu myös ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja ympäristöterveydenhuollon substanssilainsäädäntöön.

Viranomaistoiminta ja -palvelut järjestetään siten, että toiminta on ennalta ehkäisevää ja laadukasta sekä valvonta säännöllistä, tehokasta ja oikein kohdennettua. Valvontasuunnitelmat laaditaan riskiperusteisesti, jotta voimavarat saadaan kohdennettua oikein. Toiminnan on myös oltava hyvän hallinnon mukaista ja eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Henkilökunnan osaamista ylläpidetään täydennyskoulutuksin. Valvonnalle pyritään turvaamaan riittävät resurssit. Viranomaisten yhteistyötä yksikön sisällä, alueellisesti ja valtakunnallisesti pyritään ylläpitämään ja kehittämään.

Toteutuminen:

Vuonna 2025 ympäristöpalveluiden toiminta on tasaantunut ja sopeutunut Haapajärven kaupungin organisaatioon. Henkilökunta on osoittanut joustavuutta, sitoutumista, tehokkuutta sekä halua ja kykyä kehittyä. Rekrytoinneissa on onnistuttu hyvin ja ne ovat johtuneet tehtävien vakinaistamisesta, lakisääteisistä perhevapaista, vuosilomista tai osittaisen työajan sijaisuudesta.

Ympäristölautakunta kokoontui kuusi kertaa. Alkuvuodesta päivitettiin ympäristönsuojelun ja maa-ainesvalvonnan maksutaksat, hyväksyttiin ympäristöterveydenhuollon toteumaraportti 2024 ja ympäristöpalveluiden tilinpäätös 2024. Lisäksi ympäristölautakunta puolsi ympäristötarkastajan ja eläinlääkärin virantäyttölupien myöntämistä ja käsitteli vesilain mukaisen hakemuksen. Syyskuussa uusi ympäristölauta piti ensimmäisen kokouksensa. Syyskuussa vahvistettiin ympäristöpalveluiden toimintasäännön ja ympäristöterveydenhuollon maksutaksan päivitykset sekä valmiussuunnitelma. Lisäksi käsiteltiin yksi ympäristölupa ja hallintopakkoasia. Lokakuussa hyväksyttiin TAE2026 ja eläinlääkintähuollon palveluvalikoima. Joulukuun kokouksessa hyväksyttiin eläinlääkintähuollon taksa ja toimenpidepalkkiot sekä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuodelle 2026. Ympäristölautakunta on seurannut ympäristöpalveluiden taloutta ja toimintaa vuosikvartaaleittain. Ympäristöpalveluiden hallinnon tehtävistä vastasi ympäristöjohtaja, apunaan lupasihteerit.

Ympäristönsuojelussa joulukuussa -24 aloittanut ympäristötarkastaja jäi lakisääteiselle virkavapaalle 14.7.2025. Heti heinäkuussa virkaa hoitamaan saatiin kuitenkin viransijainen. Yhteistoimintasopimuksen nojalla Pyhäjärven viranhaltija on hoitanut Kärsämäen ympäristönsuojelutehtäviä sekä maa-ainesvalvonnan tehtäviä Kärsämäellä, Haapajärvellä ja Reisjärvellä. Pyhäjärven kaupungilta on ostettu ympäristötarkastajan työpanosta 1-2 päivää viikossa. Pyhäjärvi on laskuttanut viranhaltijatyöstä toteutuneiden päivien mukaisesti. Pyhäjärven virassa aloitti uusi

viranhaltija heinäkuussa. Huhtikuun alusta alkaen on alettu myymään ympäristötarkastajan viranhaltijapalveluita Halsuan kunnalle 1 päivä / 2 viikkoa. Halsuan tehtävät ovat olleet kuitenkin katkolla viransijaisen perehtymisjakson vuoksi heinä-joulukuussa. Toukokuussa tehtiin ympäristöpalveluiden viranhaltijoiden toimesta ympäristökatselmus Reisjärvellä, joka painottui vuonna 2021 katselmoituihin kohteisiin. Uusien viranhaltijoiden perehdytyksessä on tehty alueellista yhteistyötä Ylivieskan yksikön kanssa.

Ympäristöterveysvalvonnassa on neljä ympäristötarkastajan virkaa, joista yksi on ollut täyttämättä vuodesta 2023 alkaen. Yksi ympäristötarkastajista irtisanoutui tammikuusta 2025 alkaen. Tätä virkaa on hoitanut määräaikainen viranhaltija 24.2.2025 alkaen. Yksi tarkastajista on aloittanut virassaan 1.10.2024 ja hoitaa painotetusti terveydensuojelun tehtäviä. Talousvesivalvontaan erikoistunut ympäristötarkastaja hoitaa virkatehtäviä osittaisella, 83 %:n työajalla. Henkilöstömuutoksista ja -vajeesta huolimatta suunnitelmallinen valvonta on toteutunut erinomaisesti ja tarkastuksia on tehty enemmän kuin vuonna 2024. Tupakan vähittäismyyntilupien vuosimaksut sekä elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan perusmaksut laskutettiin alkuvuonna. Toukokuussa toteutettiin valvontayksikön sisäinen, Ruokaviraston koordinoima SÄDE24-25 valmiusharjoitus. Ruokavirasto on alkanut periä Vati-järjestelmän kehitysmaksua kunnilta (1 500 €/v), johon ei ole varauduttu talousarviossa.

Eläinlääkinnässä työskenteli klinikkaeläinhoitaja ja kuusi praktikkoeläinlääkäriä, joista kaksi 50 %:n työajalla. 50 %:n sijainen irtisanoutui syyskuusta alkaen ja vakituinen viranhaltija aloitti hoitamaan virkaansa 1.10. alkaen 60 %:n työajalla. Osittaista praktikkovirkaa ei ole laitettu auki. Pieneläinasiakkaita hoidettiin yhteisvastaanoton lisäksi Pyhäjärven vastaanotolla yhtenä päivänä viikossa. Kaksi valvontaeläinlääkäriä on työskennellyt muutoin osittaisella, 78 %:n työajalla, mutta toisen osa-aikaprosentti on ollut pienempi, 47 % ajalla 17.2.-4.5.2025. Lisäksi on ollut jonkin verran muita poissaoloja. Tämän vuoksi yksi praktikoista on perehtynyt maitotilojen elintarvikevalvontaan ja on tehnyt suunnitelmallisia maitohygieniatarkastuksista noin yhden / kk. Eläintautivalmiuteen liittyen on päivitetty valmiusvarustusta. Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta on maksanut valtiolle kuuluvista tehtävistä korvauksia yhteensä 93 931 €. Työterveyshuolto Mehiläinen teki työpaikkaselvityksen yhteisvastaanotolla 28.4.2025. Kesä- syyskuussa on turvauduttu sijaistyövoimaan vuosilomien, useiden vanhempainvapaiden ja sairaspöissaolojen takia.

Rakennusvalvonnan tehtävissä työskenteli rakennustarkastaja hoitaen Haapajärven ja Reisjärven asioita. Kärsämäen kunnan asioita hoiti yhteistoimintasopimuksen nojalla Pyhäjärven kaupungin rakennustarkastaja yhtenä päivänä viikossa. Pyhäjärven kaupunki on laskuttanut viranhaltijan työpanoksesta toteutuneiden työpäivien ja virkamatkojen mukaisesti. Uusi rakentamislaki on tullut voimaan 1.1.2025. Lakimuutoksen takia pienet rakennuskohteet eivät tarvitse enää

rakentamislupaa. Rakennusvalvonnan päivitetty taksa on otettu käyttöön 1.1.2025. Lakimuutoksen takia ohjelmistoihin on tehty tarvittavia muutoksia, josta on aiheutunut hieman pidentyneitä käsittelyaikoja ja ylimääräisiä ohjelmistokuluja. KuntaNetin ja Lupapisteen päivityskulut ovat kohdistuneet alkuvuoteen, samoin kuin kyseisten ohjelmistojen vuosimaksut. Haapajärvellä akkuvarastojen lupamaksuja on kertynyt n. 40 000 €. Reisjärvellä kahdesta isommasta navettahankkeesta on kertynyt lupamaksuja n. 11 000 € ja Kärsämäellä kolmesta isommasta tuotantorakennuksesta n. 8 000 €.

Ympäristöpalveluiden talous on toteutunut talousarvion mukaisesti, mutta tuloja on kertynyt odotettua enemmän muutamien isojen rakennushankkeiden ja hyvin toteutuneen valvonnan vuoksi. Haapajärven ympäristöpalveluiden yhteistoiminta-alueen toimintatuotot ovat yhteensä 1 278 656 € (tot. 117 %), josta kunnilta perityt kuntaosuudet (muut yhteistoimintakorvaukset) 881 211 €. Toimintakulut ovat yhteensä -1 631 275 € (tot. 98 %). Yhteistoiminta-alueen ja kuntien tuloslaskelmaraportit ovat liitteenä.

Ympäristöpalveluissa työskennelleiden henkilöiden määrä (osa- ja kokoaikaiset) 2023-2025

YMPÄRISTÖPALVELUT	2025	2024	2023
Vakinaiset	15	16	14
Sijaiset ja määräaikaiset	6	3	4
Työllistetyt	0	0	0
Yhteensä	20	19	18

Ympäristöpalveluiden toteutuminen kustannuspaikoittain ja kunnittain vuonna 2025:

YMPA, Haapajärvi	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TP2025	tot. %
Hallinto	-42 026	-49 116	-60 507	-61 521	-64 992	106
Ympäristönsuojelu	-63 068	-37 737	-34 687	-36 115	-29 970	83
Ympäristöterveys	-60 157	-84 117	-75 677	-83 166	-65 428	79
Eläinlääkintähuolto	-202 694	-203 383	-198 325	-194 196	-191 305	99
Valvontaeläinlääkäri	0	-13 023	-30 140	-45 089	-18 947	42
Yhteisvastaanotto	-56 121	-72 214	-60 737	-59 253	-56 291	95
Rakennusvalvonta	-56 138	-65 979	-73 101	-91 462	-56 932	62
Yhteensä	-480 204	-525 567	-533 173	-570 802	-483 865	85
Väkiluku	6 802	6 687	6 558	0	6 492	0
€/asukas	-71	-79	-81	0	-75	0
YMPA, Kärsämäki	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TP2025	tot. %
Hallinto	-15 811	-18 615	-24 289	-24 697	-27 480	111
Ympäristönsuojelu	-31 885	-18 999	-17 388	-19 372	-16 217	84
Ympäristöterveys	-24 858	-35 642	-31 761	-34 986	-26 900	77
Eläinlääkintähuolto	-119 273	-128 043	-124 191	-119 066	-118 890	100
Valvontaeläinlääkäri	0	-7 688	-17 793	-26 603	-11 194	42
Yhteisvastaanotto	-13 925	-16 466	-14 229	-16 303	-16 603	102
Rakennusvalvonta	-22 366	-25 483	-27 994	-39 098	-10 445	27
Yhteensä	-228 118	-250 936	-257 645	-280 125	-226 338	81
Väkiluku	2 533	2 474	2 440	0	2 373	0
€/asukas	-90	-101	-106	0	-95	0
YMPA, Pyhäjärvi	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TP2025	tot. %
Hallinto	-30 648	-32 594	-27 778	-28 247	-29 837	106
Ympäristöterveys	-44 199	-63 286	-56 868	-62 415	-49 026	79
Eläinlääkintähuolto	-135 282	-142 619	-140 844	-134 174	-136 698	102
Valvontaeläinlääkäri	0	-8 534	-19 751	-29 537	-12 427	42
Yhteisvastaanotto	-22 719	-33 861	-42 912	-44 797	-41 942	94
Yhteensä	-232 848	-280 893	-288 153	-299 170	-269 931	90
Väkiluku	4 964	4 835	4 756	0	4 702	0
€/asukas	-47	-58	-61	0	-57	0
YMPA, Reisjärvi	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TP2025	tot. %
Hallinto	-16 511	-19 100	-22 666	-24 697	-25 646	104
Ympäristönsuojelu	-32 207	-19 646	-17 662	-18 420	-16 071	87
Ympäristöterveys	-27 389	-39 001	-34 829	-38 452	-29 139	76
Eläinlääkintähuolto	-122 663	-131 374	-127 159	-124 652	-123 083	99
Valvontaeläinlääkäri	0	-8 350	-19 325	-28 896	-12 153	42
Yhteisvastaanotto	-25 237	-20 772	-17 342	-19 904	-20 468	103
Rakennusvalvonta	-28 071	-32 492	-30 257	-48 322	-32 544	67

Yhteensä	-252 078	-270 736	-269 241	-301 692	-257 804	85
Väkiluku	2 690	2 636	2 598	0	2 556	0
€/asukas	-94	-103	-104	0	-101	0
Ympä yhteensä	TP2022	TP2023	TP2024	TA2025	TP2025	tot. %
Toimintakate	-1 193 248	-1 328 133	-1 348 211	-1 451 789	-1 237 938	85
Väkiluku	16 989	16 632	16 352		16 123	
€/asukas	-70	-80	-82		-77	

Ympäristöpalveluiden tuottojen ja kulujen toteutuminen kunnittain vuonna 2025:

Ympä Haapajärvi yht.	TA2025	TP2025	Tot.%
Toimintatuotot	92 356	169 776	184
Toimintakulut	-663 158	-653 641	99
Toimintakate	-570 802	-483 865	85
Ympä Kärsämäki yht.	TA2025	TP2025	Tot.%
Kuntaosuudet	280 125	226 338	81
Toimintatuotot	39 554	83 439	211
Toimintakulut	-319 679	-309 777	97
Lisämaksu/palautus	0	53 787	0
Ympä Pyhäjärvi yht.	TA2025	TP2025	Tot.%
Maksetut kuntaosuudet	299 170	269 931	90
Toimintatuotot	34 878	59 955	172
Toimintakulut	-334 048	-329 886	99
Lisämaksu/palautus	0	29 239	0
Ympä Reisjärvi yht.	TA2025	TP2025	Tot.%
Kuntaosuudet	301 692	257 804	86
Toimintatuotot	44 505	84 494	190
Toimintakulut	-346 197	-342 298	99
Lisämaksu/palautus	0	43 888	0
Ympä yhteensä	TA2025	TP2025	Tot.%
Toimintatuotot	211 293	397 664	188
Toimintakulut	-1 663 082	-1 635 602	98
Toimintakate	-1 451 789	-1 237 938	85

Mittarit

Maksuosuus euroa/asukas, Haapajärvi	TP20	TP21	TP22	TP23	TA24	TP24	TP25
Ympäristöpalvelut	51,88	78,11	71,96	78,60	75,54	81,30	75,53

Ympäristöpalveluiden yhteistoiminta-alueen keskeiset suoritteet vuosina 2021-2025:

	TP2021	TP2022	TP2023	TP2024	TP2025
Rakennusvalvonta*					
Rakennus- ja toimenpideluvat	355	305	193	113	113
Toimenpideilmoitukset	103	103	77	53	0
Katselmukset ja tarkastukset	459	300	341	103	145
Ympäristönsuojelu*					
Päätökset	54	30	28	12	31
Lausunnot	166	150	115	42	48
Ilmoitukset	28	28	32	14	7
Tarkastukset	125	101	50	14	23
Kehotukset	42	43	76	1	2
Eläinlääkintähuolto					
Suureläinkäynnit	2 035	1 951	1 792	1 564	1 502
Päivystysajan suureläinkäynnit	493	416	417	332	376
Terveystenhuoltokäynnit	213	184	220	202	157
Vastaanottokäynnit**	2 484	2 895	2 576	2 448	2 325
Päivystysajan pieneläinkäynnit	254	287	216	259	251
Eläinsuojelutarkastukset	97	107	87	83	98
Pyhjärven vastaanottokäynnit	419	339	381	411	374
Ympäristöterveysvalvonta					
Päätökset ja ilmoitukset	54	53	83	119	85
Tarkastukset	219	161	184	126	257
Lausunnot	38	38	58	44	39
Näytteenotot	59	68	100	152	162
*Pyhäjärvi ei mukana rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun yhteistoiminnassa 10/2023 eteenpäin					
**Yhteistoiminta-alueen ja Pyhjärven luvuissa mukana Pyhjärven vastaanoton käynnit					

Ympäristöpalveluiden talousarvion toteutuminen, Haapajärvi:

YMPA YHTEENSÄ	TP22	TP23	TP24	TA25	TP25	Tot.2025
Menot	0	-644 559	-656 878	-663 158	-653 641	99 %
Tulot	0	121 253	125 992	92 356	169 776	184 %
Netto	-480 204	-525 567	-533 173	-570 802	-483 865	85 %